

GRØN OMSTILLING KALDER PÅ FAGLÆRT ARBEJDSKRAFT

Dansk Metals medlemmer
skal bygge og drive den
grønne omstilling

INDHOLD

- 4** FREMTIDEN ER FAGLÆRT
- 6** DEN GRØNNE OMSTILLING SÆTTER DAGSORDENEN I DANMARK OG I EUROPA
- 8** DEN GRØNNE OMSTILLING ØGER BEHOVET FOR FAGLÆRTE I DANMARK
- 10** FAKTA OM NYE GRØNNE TEKNOLOGIER
- 14** FORSKELLIGE TEKNOLOGIER KALDER PÅ FORSKELLIGE KOMPETENCER
- 16** 9 VEJE TIL AT SIKRE FLERE FAGLÆRTE

FREMTIDEN ER FAGLÆRT

Verdens første havvindmøllepark, Vindeby, blev bygget i 1991 ud for Lollands kyst. Den blev banebrydende for Danmarks førende position inden for vindmølleteknologien, og helt op til i dag er Danmark stadig med forrest i den globale grønne omstilling.

Vi har med den danske klimalov og Paris-aftalen forpligtet os til, at vi senest i 2050 skal være CO₂-neutrale som samfund. I 2030 skal vi have reduceret vores CO₂-udledning med 70 procent i forhold til udledningen i 1990. Og alene i industrien skal vi i løbet af de næste otte år sikre, at vi bliver CO₂-neutrale med udgangen af 2030.

Ruslands invasion og krig mod Ukraine viser med al tydelighed, at vi i Europa står over for en historisk grøn transition, der skal sikre, at vi bliver fri af fossil energi fra diktaturer.

Vores klima- og energipolitik er blevet sikkerhedspolitik. Det øger presset og hastigheden for, hvordan de mange politiske ambitioner skal realiseres.

Det er positivt for den grønne omstilling og for vores børn og børnebørn.

Udviklingen går heldigvis stærkt i jagten på at finde nye teknologier, der kan anvendes til fremtidens vedvarende energikilder og nye grønne brændsler. Dansk Metals medlemmer står i frontlinjen, når Danmark skal udvikle og bygge de nye grønne teknologier. Det er blandt andre dygtige faglærte smede, industriteknikere og køleteknikere, der skal producere vindmøller, varmepumper og alle de øvrige maskiner, som fysisk udgør den grønne omstilling.

Men arbejdet kan desværre blive bremset, inden det overhovedet er kommet rigtigt i gang. For vi er

ikke i nærheden af at have faglærte nok til at løfte opgaven. Hvis vi overhovedet vil have en chance for at indfri vores store grønne ambitioner, skal vi derfor både finde effektive løsninger nu og her, men også på den lange bane.

Denne pjece giver et indblik i udvalgte nye teknologier, der skal bruges i den grønne omstilling, samt hvilke af Dansk Metals faggrupper, der skal drive den.

Vi kommer også med ni bud på, hvordan vi får taget hånd om de store udfordringer med manglen på faglært arbejdskraft, så industrien kan gøre sit til, at hverdagen bliver grønnere og klimaneutral senest i 2050.

God læselyst.

CLAUS JENSEN
FORBUNDSFORMAND
DANSK METAL

DEN GRØNNE OMSTILLING SÆTTER DAGSORDENEN I DANMARK OG I EUROPA

Det seneste år har brede, ambitiøse politiske aftaler været med til at sætte fart på den grønne omstilling. Regeringen har sammen med et bredt flertal af Folketingets partier besluttet at firedoble den samlede produktion af vindenergi og solkraft på land frem mod 2030. Og for havvindmøllestrøm er ambitionen at femdoble produktionen i løbet af de næste otte år. Et større fjernvarmenet og individuelle varmepumper bliver også afgørende, når Danmark i de kommende år udfaser naturgas i husholdningerne. Senest i 2035 skal det være slut med brug af gasfyr til opvarmning i hjemmene¹.

Samtidig vil nye grønne teknologier spille en central rolle, for at vi når vores klimamål. Heldigvis står vi nu på tærsklen til, at de teknologier skal bygges og bringes i produktion. Der skal produceres grøn energi og grønne brændsler i stor skala, så fremtidens skibe, fly og tunge vejtransport kan bevæge sig fra a til b på brint, metanol,

ammoniak eller noget helt fjerde. Og tiden, hvor vi bruger vores danske undergrund til at lagre CO₂ fremfor at hente olie og gas op, er også ved at se dagens lys.

EU ØGER AMBITIONERNE – OG SKABER MANGE DANSKE ARBEJDSPLADSER FREM MOD 2050

Med Ruslands invasion af Ukraine er behovet for energiuafhængighed blevet en absolut førsteprioritet for EU. Mange EU-lande står over for en langt større omstilling til grøn energi, end tilfældet er her i Danmark. Derfor skønnes dansk eksport af grøn energi til vores europæiske naboer også at udgøre et stort erhvervs- og eksporteventyr i årene, der kommer. Det øger kun kravene til hastigheden af den grønne omstilling og fremrykker behovet for arbejdskraft. EU's klimapakke Fit for 55 bidrager til at gøre de europæiske lande uafhængige af russisk naturgas, men også med at nedbringe den samlede udledning af drivhusgasser med 55 procent i 2030.

En merbeskæftigelse på over 745.000 årsværk i Danmark frem mod 2050

Arbejderbevægelsens
Erhvervsråd
og Dansk Metal

1. Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022, Et grønnere og sikrere Danmark, Danmark kan mere II, regeringen, 2022 side 13

Senest er der indgået en historisk erklæring mellem Danmark, Tyskland, Belgien og Nederlandene om at gøre Nordsøen til et grønt kraftcenter for hele Europa. *Esbjerg-erklæringen* slår fast, at der skal kunne leveres 65 GW havvind i 2030, og kapaciteten skal øges til mindst 150 GW i 2050. I sidste ende skal der kunne leveres grøn strøm til 230 millioner husstande. Det svarer til ca. halvdelen af alle europæiske husstande.²

En analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Dansk Metal viser, at de grønne politiske målsætninger i Esbjerg-erklæringen vil medføre en merbeskæftigelse på over 745.000 årsværk i Danmark frem mod 2050. Heraf vil 40 procent være faglærte svarende til 10.800 merbeskæftigede faglærte hvert år over de næste 28 år.³

ESBJERG-ERKLÆRINGEN: HAVVINDSSATNING I NORDSØEN

Plan for det regionale samarbejde mellem Danmark, Tyskland, Nederlandene og Belgien

2030

SAMLET MÅL: 65 GW

DK: 9-13 GW
DE: 30 GW
NL: 21 GW
BE: 5,8 GW

2050

SAMLET MÅL: 150 GW

DK: 35 GW
DE: 75 GW
NL: N/A
BE: 8 GW

2. The Declaration of Energy Ministers on The North Sea as a Green Power Plant of Europe, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, 2022

3. 150 GW havvind i Nordsøen kan skabe op til 745.000 årsværk i dansk beskæftigelse, AE-Rådet, 2022

DEN GRØNNE OMSTILLING ØGER BEHOVET FOR FAGLÆRTE I DANMARK

Danmarks bidrag til den globale grønne omstilling er ikke til at tage fejl af, ikke mindst når man betragter den grønne eksport. Blandt Europas top finder man Danmark på en fjerdeplads, når man måler andelen af grønne varer og tjenester i den samlede eksport. Grøn eksport udgjorde i 2019 ca. 7 procent svarende til 91 milliarder kr. Samtidig arbejder omkring hver ottende medarbejder i industrien med produktion af grønne varer og tjenester. Det er en udvikling, der har været kraftigt stigende over årene⁴.

Det er især Danmarks førerposition og stærke knowhow inden for vindteknologi, der spiller en stor rolle i international sammenhæng. Lande, der er nye på området, kan ikke effektivt kopiere teknologien og er derfor afhængige af den viden, der allerede er på markedet.

Det er altså mere effektivt at udnytte den danske produktion og knowhow fremfor at starte produktionen op i udlandet. Derfor er det vigtig, at vi fremadrettet investerer i udviklingen af den danske vindmølleproduktion.

Vindteknologien står dog ikke alene. Danmark skal nemlig også være med i front, når det kommer til udviklingen af andre grønne teknologier og eksport af vedvarende energi og grønne brændsler. Dette understreger behovet for den faglærte arbejdskraft nu og fremover.

MASSIVT BEHOV FOR KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT FREM MOD 2030

Et af de største problemer, det danske arbejdsmarked står over for, er mismatchet af kompetencer og arbejdspladser, og det er især de

faglærte, der bliver en mangelvare i fremtiden. Tager man den grønne omstilling med i beregningerne, bliver mismatchet kun større, og behovet for faglærte stiger.

En analyse fra Industriens Uddannelser viser, at de planlagte investeringer i grøn omstilling beløber sig til 420 milliarder kr. frem mod 2030. Et beløb der svarer til næsten 11 Storebæltsbroer. Det er ca. 53 milliarder kr. per år⁵. Det svarer til et beskæftigelsesbehov på 116.000 årsværk i perioden 2022-2030 alene i industrien, svarende til gennemsnitligt 14.500 ekstra årsværk per år⁶.

Industrien vil få brug for ca. 57.000 årsværk fra faglærte medarbejdere og ca. 32.000 årsværk fra ufaglærte med specialiserede kompetencer. De tre grupper af faglærte, som industrien især vil

Konsekvensen ved ikke at handle nu og sikre de nødvendige hænder og hoveder vil være, at omstillingen ikke bliver til virkelighed.

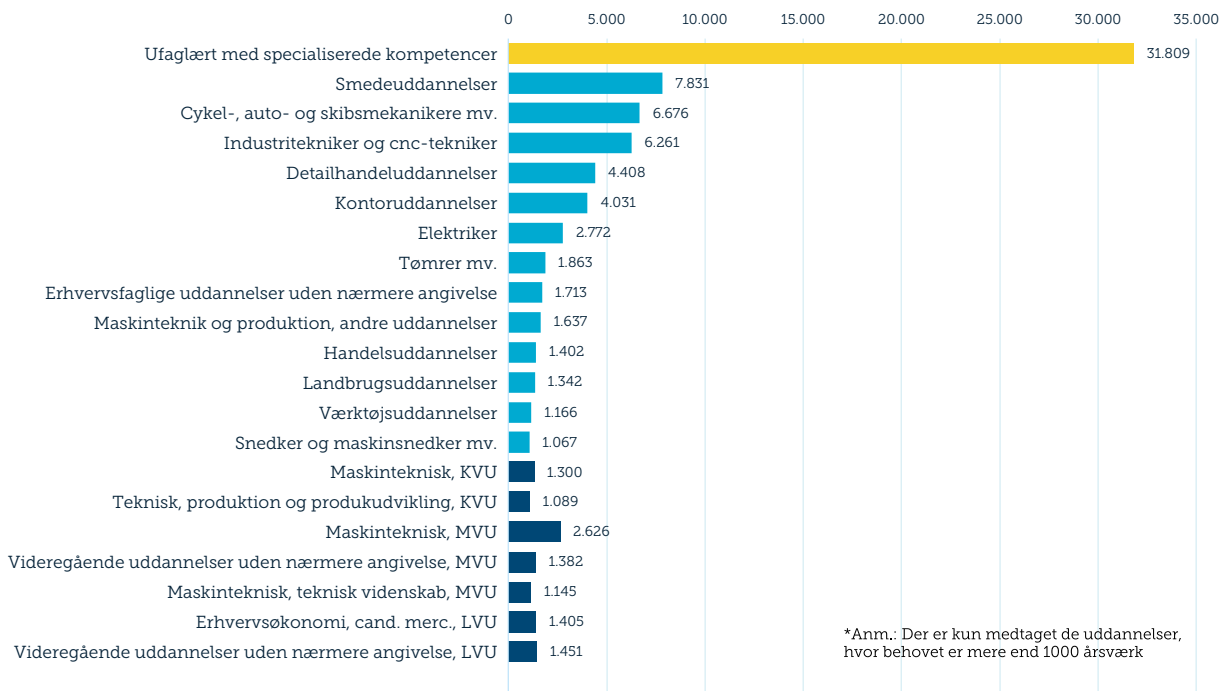
Dansk Metal

4. Grøn omstilling: Industrien bliver grønnere, AE-Rådet, 2020

5. Beskæftigelseseffekter i industrien af investeringerne i den grønne omstilling, COWI på vegne af Industriens Uddannelser, juni 2022

6. Investeringssummen er beregnet før krigen i Ukraine 2022, hvorfor den forventede investeringsramme frem mod 2030 forventes endnu højere pga. den politiske aftale Danmark kan mere II, indgået den 25. juni 2022.

Samlet behov for arbejdskraft fordelt på faggrupper frem mod 2030*

få brug for, er smede, mekanikere og industriteknikere. Der vil også være behov for personer med videregående uddannelser, især inden for det tekniske område, men antallet af årsværk er færre end ikke-faglærte, ca. 27.500.

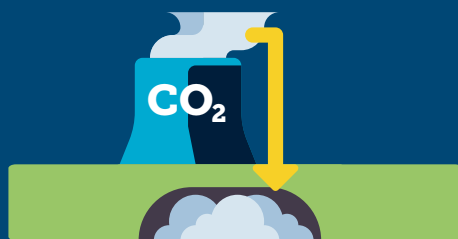
Denne massive mereefterspørgsel på arbejdskraft kommer, samtidig med at industrien allerede i dag mangler faglært arbejdskraft. Knap tre ud af fire tillidsrepræsentanter i Dansk Metal angav i maj 2022, at

de mangler kvalificeret arbejdskraft⁷. De massive investeringer i grøn omstilling kommer dermed under pres, fordi den nødvendige arbejdskraft ikke er til rådighed.

Konsekvensen ved ikke at handle nu og sikre de nødvendige hænder og hoveder vil være, at omstillingen ikke bliver til virkelighed, og at vi dermed ikke når vores klimamål. Samtidig vil vi heller ikke lykkes med at frigøre os fra den russiske naturgas.

Den arbejdskraft, som den grønne omstilling forudsætter, kan ikke bare hentes i udlandet. Den skal uddannes og finjusteres herhjemme, i takt med at vi udvikler og opskalerer produktionen af de nye grønne teknologier i tæt samspil mellem arbejdsmarkedets parter.

7. Tillidsrepræsentantundersøgelse, maj 2022, Dansk Metal

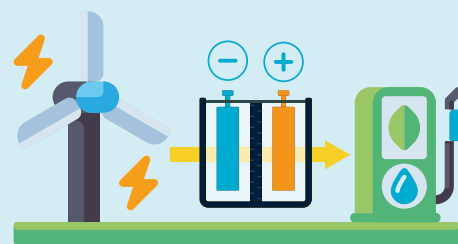

CO₂-FANGST OG LAGRING (CCS)

Carbon Capture and Storage (CCS) henviser til fangst og lagring af CO₂. Det kan eksempelvis være udledning af CO₂ fra affaldsvarmeværker, produktion af cement og isoleringsmateriale eller udledning fra afbrænding af biomasse⁸.

Teknologien har stort potentiale til at indfange CO₂, hvor det derefter deponeres og lagres i undergrunden. Teknologien har fået større medfart de seneste år, hvor det politisk også er blevet en prioritet for både danske og udenlandske lovgivere. FN's Klimapanel har senest i april 2022 peget på, at CCS-teknologien er en nødvendighed for, at verdens lande kan nå Paris-aftalens klimamålsætninger⁹.

I december 2021 blev der i Danmark indgået en bred politisk aftale om at sikre fangst, transport og lagring af CO₂. Aftalen udmønter en samlet tilskudspulje på i alt 16 milliarder kr. Puljerne deles op i to udbudsrunder i hhv. 2022 og 2023. Støttekronerne skal anvendes til at udbygge teknologien og opbygge den nødvendige infrastruktur til indsamling, transport og lagring af CO₂ i Danmark.

POWER-TO-X (PTX)

I Danmark er vores elsystem baseret på vindenergi. Det betyder, at i perioder blæser det meget, og systemet giver mere el, end vi har brug for. Omvendt blæser det i perioder for lidt til at dække elbehovet. For at slippe for at eksportere strømmen billigt eller importere strøm, når vi mangler, har vi brug for en lagringsmetode. Det er Power-to-X. Ved hjælp af denne teknologi kan vi lave brændstof, der kan benyttes i vindstille perioder og på steder, hvor elektricitet ikke kan bruges.

Power-to-X er en teknologi, hvor grøn elektricitet (power) omdannes til noget andet (x) – det kan eksempelvis være brint. Elektriciteten kommer fra vedvarende energikilder i form af vindmøller, solceller eller bølgekraft. Man konverterer altså grøn strøm til noget andet (brændstoffer) og kan derved lagre energi. Brinten fremstilles i såkaldte elektrolyseanlæg, hvor man spalter vand til ilt og brint.

Teknologien vil spille en væsentlig rolle for, at Danmark kan nå klimamålene. Særligt kommer teknologien til at spille en rolle i udviklingen af grønne alternative brændstoffer til den tunge vejtransport, fly, skibe, landbruget samt dele af industrien. Power-to-X bliver også særligt anvendelig for de dele af vores produktion, som ikke kan elektrificeres.

I marts 2022 blev der indgået en bred politisk aftale på Christiansborg om at bygge 4-6 GW elektrolysekapacitet i 2030. Med aftalen er der afsat 1,25 milliarder kr. til udbud af PtX-teknologien¹⁰.

8. CCS – fangst og lagring af CO₂, Energistyrelsen

9. Klimapanel: Energieffektivitet og mere sol og vind er centrale værktøjer til at nedbringe CO₂-udledninger, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, 2022

10. Udvikling og fremme af brint og grønne brændstoffer, (Power-to-X strategi), 2022

PYROLYSE

Pyrolyse er en teknologi, der kan lagre CO₂ som såkaldt biokul, olie eller som gasart. Med denne teknolog kan rest- og affaldsprodukter fra landbrugs- og affaldssektoren omdannes til gas og olie, der kan anvendes og raffineres til flydende brændstoffer, som fx flybrændstof, der kan erstatte fossilt brændstof. Restproduktet biokul kan anvendes som jordforbedringsmiddel og har potentielt en stor klimaeffekt, idet det kan binde en stor del af kulstoffet fra den oprindelige biomasse. Biokul nedbrydes meget langsomt, og kulstofindholdet lagres langvarigt i jorden og fjernes derved fra atmosfæren.¹¹

Med etableringen af en ny Grøn Fond, som et bredt flertal i Folketinget i juni 2022 har indgået aftale om, afsættes der midler til udvikling af pyrolyseteknologien i Danmark.¹²

UDRULNING AF FJERNVARMENETTET

I juni 2022 indgik et bredt flertal af Folketingets partier aftale om mere grøn varme og hurtigere udrulning af fjernvarme. Aftalen betyder, at der efter 2035 ikke længere skal anvendes naturgas til opvarmning af de danske husholdninger. Og senest i 2030 skal Danmark være forsynet med 100 procent grøn gas. Dette sker som følge af at gøre opvarmningen af de danske husstande grøn, men også for at gøre Danmark uafhængig af russisk naturgas.¹³

Det betyder, at danske husstande skal skifte deres gasfyr ud og erstatte det med fjernvarme eller individuelle varmepumper. Fjernvarme er baseret på flere forskellige varmekilder og kan kobles sammen til varmeproduktion. Det kan fx være ved afbrænding af affald, flis, halm eller anvendelse af vind, solvarme og geotermi¹⁴.

11. Indkaldelse af ansøgninger: (Pyrolysepuljen 2022)

12. Etablering af en grøn fond, aftale mellem regeringen, Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Det Konservative Folkeparti, 24. juni 2022

13. Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022, Et grønnere og sikrere Danmark, Danmark kan mere II, regeringen, 2022

14. Fakta om fjernvarme, marts 2022

FORSKELLIGE TEKNOLOGIER KALDER PÅ FORSKELLIGE KOMPETENCER

Den grønne omstilling kræver udbygning og udvikling af eksisterende og nye teknologier. Fælles for alle teknologier er, at pilen peger på de faglærte, som skal bygge de mange anlæg og sørge for drift og vedligehold. Der vil være brug for mange forskellige faggrupper og kompetencer på tværs af uddannelsesniveauer, men særligt inden for Dansk Metals faggrupper vil efterspørgslen stige markant som følge af udbygningen af havvind og udviklingen af de nye teknologier.

UDBYGNING AF HAVVIND

I de kommende år vil vi se en stigende elektrificering af den danske energiinfrastruktur. Her kommer der bl.a. et stort behov for opstilling af langt flere havvindmøller. Med de seneste politiske aftaler er det slået fast, at tempoet skal sættes yderligere op, og udbygningen af havvindmøller øges. Ambitionen er, at der skal udbygges mindst 4 GW havvind til etablering i 2030¹⁵. Her

Særligt inden for Dansk Metals faggrupper vil efterspørgslen stige markant som følge af de nye teknologier.

Dansk Metal

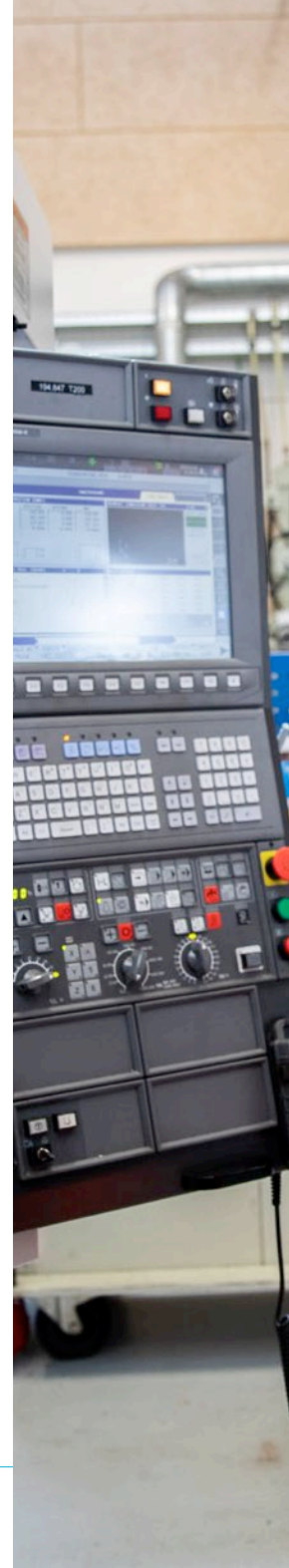
bliver smede og automatikteknikere altafgørende for udbygningen af havvind.

Også inden for landvind og solenergi vil vi se en massiv investering i de kommende år. Her skal smede med speciale i energiteknik være med til at bygge solenergianlæg.

CO₂-FANGST OG -LAGRING

CCS er en velkendt teknologi, der politisk er investeret massivt i, for at sikre at Danmark bliver et nulemissionsland og nettoimportør af CO₂. På sigt kan teknologien nemlig udvikles til at blive et væsentligt eksporterhverv ved at lagre udlandets CO₂ i den danske del af Nordsøen. Det kan ske ved at anvende de eksisterende olie- og gasboreplatforme til at lagre den indfangede CO₂ fra. Dette kan ske allerede fra 2025 i Nordsøen. Her er det bl.a. smede med specialiseret viden om højtryksanlæg, materialevalg, korrosionsforhold m.m., som skal bygge og vedligeholde CCS-anlæg og transportenheder til CO₂.

15. Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022. Et grønnere og sikrere Danmark, Danmark kan mere II, regeringen, 2022

Investeringerne i CSS-teknologien forventes at generere mere end 10.000 årsværk frem mod 2030¹⁶. I det forventes op mod 3.000 jobs at blive fastholdt på den danske del af Nordsøen i forbindelse med offshoreaktiviteter til transport og lagring af CO₂. Det dækker bl.a. industriteknikere, smede, mekanikere, skibsmontører mv.¹⁷

POWER-TO-X

Power-to-X skal være med til at levere alternative grønne brændsler som brint, ammoniak og metanol til vores skibe og fly. Det er bl.a. smede og industriteknikere, som skal sørge for, at elektrolyseanlæg bliver bygget og vedligeholdt.

De nye grønne brændsler til skibe kræver ombygning af skibsmotorerne, så de kan sejle på vedvarende energi. Det er grønne drivmidler som elektricitet, ammoniak, metanol, brint m.m. Det er Dansk Metals skibsmontører, der skal være med til at ombygge skibsflådens motorer.

COWI har beregnet, at der alene i fremstillingsfasen og transport- og anlægsfasen af PtX-anlæggene vil være en beskæftigelseseffekt på over 10.000 årsværk frem mod 2030¹⁸. Dertil kommer selve driften og vedligehold af anlæggene.

16. Beskæftigelseseffekter i industrien af investeringerne i den grønne omstilling, COWI på vegne af Industriens Uddannelser, juni 2022

17. Fastholdelse af arbejdskraft i Nordsøen ved etablering af CCS-anlæg, Dansk Metal, september 2021

18. Beskæftigelseseffekter i industrien af investeringerne i den grønne omstilling, COWI på vegne af Industriens Uddannelser, juni 2022

HURTIGERE UDRULNING AF FJERNVARMEN

Udrulning af fjernvarme til de danske husstande bliver afgørende for reduktion af husstandenes samlede udledninger. Den politiske ambition er klar: Fra 2035 skal der ikke længere være boliger i Danmark, der opvarmes af gasfyr, og al gas i Danmark skal være grøn i 2030¹⁹. Her er det smede med speciale i energiteknik og fjernvarme, som skal være med til, at der kan ske en hurtig udrulning af fjernvarmenettet de kommende år.

Nye varmekilder kommer ind i fjernvarmenettet i form af udnyttelse af spildevand, overskudsvarme og biogas. Her vil det bl.a. være køleteknikere, som skal sørge for, at virksomhederne, datacentre og mange flere udnytter genbrug af overskudsproduktion.

¹⁹. Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022, Et grønnere og sikrer Danmark, Danmark kan mere II, regeringen, 2022

OVERSIGT OVER UDVALGTE GRØNNE TEKNOLOGIER OG TILKNYTTETE FAGGRUPPER UNDER DANSK METAL^{20,21}

TEKNOLOGI	FAGGRUPPE
Havvindmøller	Smede Automatikteknikere med påbygning i vindenergi Industri teknkere og CNC-teknikere Skibsassistenter
Landvindmøller	Smede Automatikteknikere med påbygning i vindenergi
Power-to-X	Smede Industri teknkere Skibsmontører Automatikteknikere Elektronik- og svagstrømsuddannelsen
CO ₂ -fangst og -lagring	Smede (opsamling, distribution og transport af CO ₂) Industri teknkere og CNC-teknikere Automekanikere Skibsassistenter Skibsmontører Lastvognsmekanikere Elektronik- og svagstrømsuddannelsen
Solenergianlæg	Smede
Udrulning af fjernvarme	Smede Svejsere
Nye varmekilder ind i fjernvarmenettet	Køleteknikere Smede Automatikteknikere

20. På baggrund af interviews udført af Dansk Metal, 2022

21. Beskæftigelseeffekter i industrien af investeringerne i den grønne omstilling, COWI på vegne af Industriens Uddannelser, juni 2022

DANSK METAL ANBEFALER

Erhvervsuddannelserne har i perioden 2016-2018 været omfattet af omprioriteringsbidraget på to procent. Samlet er der i perioden 2015-2022 sket et fald i tilskud til erhvervsuddannelser på 1,2 milliarder kr.²² De midler bør tilbageføres, hvis vi skal sikre den nødvendige arbejdskraft til at bygge den grønne omstilling.

Faldet i tilskud bidrager til en i forvejen nedadgående spiral med for få faglærte pr. ungdomsårgang.

I 2022 er det kun hver femte ung, der tilvælger en erhvervsuddannelse efter folkeskolen. Den politiske målsætning er, at 30 procent af de unge skal vælge en erhvervsuddannelse i 2025.

Denne udvikling kan ikke vendes ved at skrue på de kendte knapper og håndtag. Der er behov for mere håndfaste styringsredskaber og politiske beslutninger om fremtidens uddannelsesmønstre.

Derfor foreslår Dansk Metal nu ni veje til at sikre flere faglærte.

²². Reduktion af tilskud til erhvervsuddannelserne som følge af omprioriteringsbidraget (2016-2022), Danske Erhvervsskoler- og gymnasier, 22. juni 2022

9 VEJE TIL AT SIKRE FLERE FAGLÆRTE

- 1 Historisk løft af erhvervsuddannelserne
- 2 SU-omlægning til lån på kandidatuddannelserne: Styrkelse af erhvervsuddannelserne
- 3 Hurtigere veje til beskæftigelse inden for den grønne omstilling
- 4 Mere kvalificeret arbejdskraft
- 5 Bedre uddannelse til ledige
- 6 Bedre vilkår for seniorer i arbejde
- 7 Aktiv brug af lærlingeklausuler og fokus på bæredygtighed i kommende VE-udbud
- 8 Udskydelse af projekter i Infrastrukturplan 2035
- 9 Opgør med skævheder i uddannelsessektoren.

Historisk løft af erhvervsuddannelserne

Det er nødvendigt med et historisk løft, der gør op med fortidens besparelser, og som tilføjer alle erhvervsuddannelser og -skoler ressourcer til at uddanne inden for de nye grønne teknologier. Dansk Metal anbefaler at tilføre ca. 2 milliarder kr. mere til erhvervsuddannelserne frem mod 2025. Dette skal finansieres af omlægning af SU.

Det kræver *state of the art*-udstyr, moderne og digitale læringsmiljøer, opgradering af undervisningslokaler og sociale miljøer, der sikrer, at unge mennesker har lyst til at gå på en erhvervsskole. Det kræver, at skolerne på tværs af landet får et markant ansigtsløft, som flere almene gymnasier også fik i løbet af 2010'erne.

Endelig skal der investeres i efter- og videreuddannelse af underviserne på erhvervsskolerne, ligesom løn- og ansættelsesvilkår skal være tilsvarende industrien for at matche kompetenceniveauet.

2

SU-omlægning til lån på kandidatuddannelsen: Styrkelse af erhvervsuddannelserne

Den grønne omstilling kalder på flest nye faglærte til at realisere de politiske ambitioner. Derfor er der behov for at sikre finansiering og øget optag på erhvervsuddannelserne allerede næste år. Dette kan finansieres ved at omlægge SU'en på kandidatuddannelserne og samtidig nedjustere den samlede tid, studerende kan modtage SU fra 70 til 54 måneder svarende til 4,5 år. Dette vil være med til at tilføre de offentlige finanser ca. 2 milliarder kr.

Samtidig bør lånesatsen forhøjes på kandidatuddannelsen og fribeløbsgrænsen hæves. Dette skal ske med henblik på at styrke de universitetsstuderendes tilknytning til erhvervslivet og nedbringe dimittendledigheden.

3

Hurtigere veje til beskæftigelse inden for den grønne omstilling

De tilførte ressourcer skal bl.a. bruges til at tiltrække og fastholde alle grupper, fra unge ufaglærte over ledige akademikere til seniorer, til beskæftigelse inden for grøn omstilling.

Det handler bl.a. om at afsætte midler til:

- ▶ udvikling af relevante kursuspakker
- ▶ offentligt finansieret uddannelse inden for påkrævede sikkerhedskurser, som fx OPITO og GWO-kurser, der er afgørende for at kunne arbejde med de nye grønne teknologier
- ▶ bedre understøttelse under uddannelse, fx beløb svarende til 110 procent af dagpengesatsen på flere efteruddannelsesstilbud målrettet grøn omstilling.

Det kræver politiske vilje at prioritere området og gøre op med regler, der stiller sig i vejen for en hurtigere rekruttering til området fx begrænsninger i antallet af kursusudbydere.

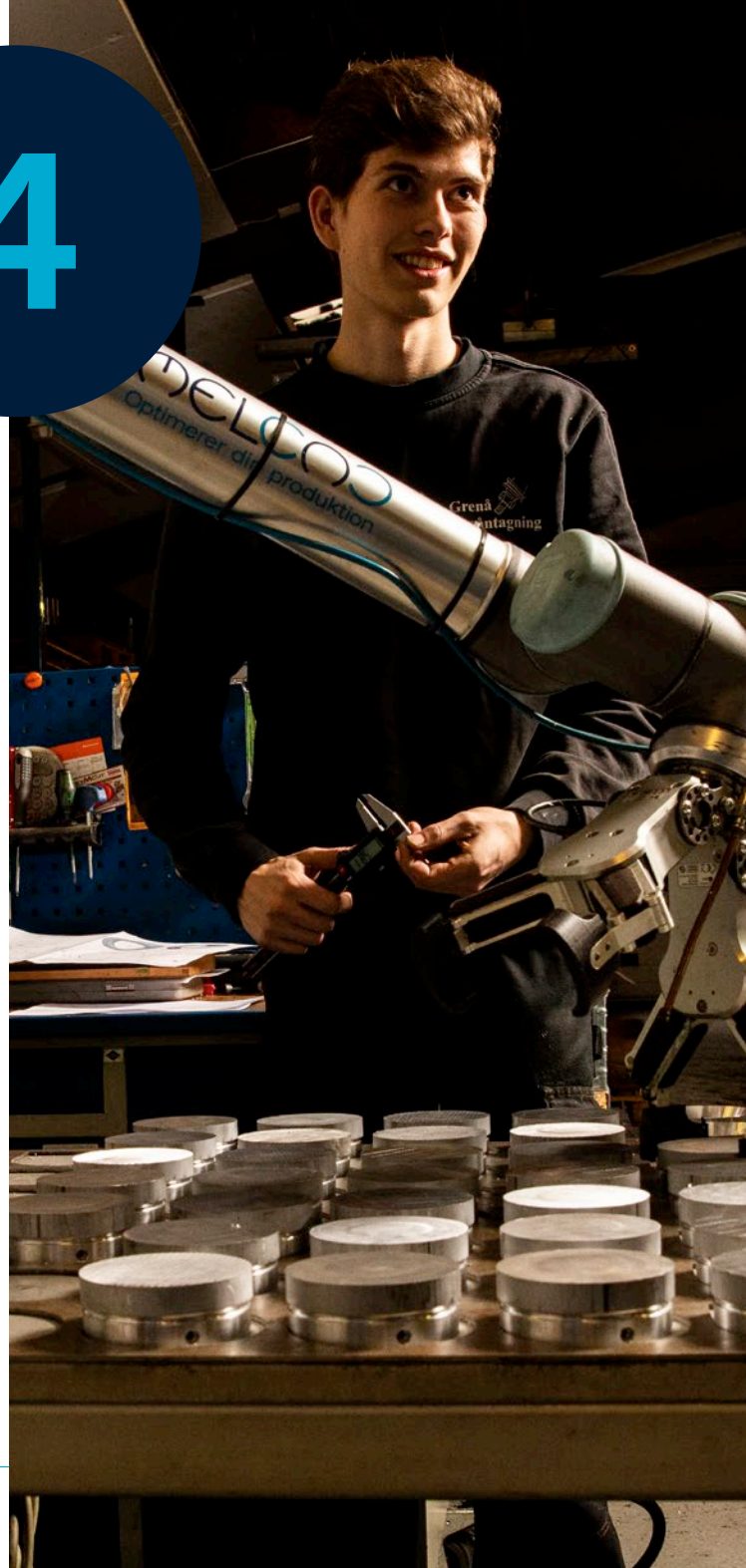
4

Mere kvalificeret arbejdskraft

Faglærte, der arbejder i eller er på vej til at uddanne sig til beskæftigelse inden for den grønne omstilling, skal have de bedste muligheder for at specialisere sig yderligere.

Dansk Metal anbefaler bl.a., at:

- ▶ overbygningsmulighederne til relevante erhvervsuddannelser udvikles
- ▶ der udvikles flere uddannelsesspecialer rettet mod den grønne omstilling
- ▶ administrative barrierer for hurtig uddannelsesudvikling fjernes.

5

Bedre uddannelse til ledige

Giv ledige med en videregående uddannelse mulighed for at tage en erhvervsuddannelse inden for områder med mangel på faglært arbejdskraft, som skal bruges til den grønne omstilling.

Ledige bør også have ret til kurser fra den regionale uddannelsespulje, så opkvalificering bliver målrettet efter nye lokale behov, der er opstået som del af den grønne omstilling, fx produktion af grønne brændsler der kræver særlige certifikater.

Referenceperioden for 6 ugers jobbrettet uddannelse skal fjernes permanent, da den forhindrer langtidsledige i at bruge deres ret til efteruddannelse. Den skaber en unødvendig barriere for, at langtidsledige kan opdatere deres færdigheder inden for ny teknologi, som den grønne omstilling skaber efterspørgsel efter.

6

Bedre vilkår for seniorer i arbejde

Alle virksomheder bør udarbejde en seniorpolitik, hvor muligheder for nedtrapning tydeligt fremgår. Der er en stor arbejdsreserve gemt i seniorer, der ønsker mere fritid, og som endnu ikke er klar til efterløn eller pension, men som på grund af manglende viden og manglende dialog med arbejdsgiver føler sig nødsaget til at trække sig tidligt tilbage.

Samtidigt er der gode muligheder for at bruge økonomiske incitamenter til at fastholde flere seniorer på arbejdsmarkedet. I 2021 var der ca. 57.000 efterlønnere i Danmark. Blandt dem er der en arbejdskraftreserve, som både vil og har lyst til at fortsætte i færre timer, men hvor økonomien ikke går op. Derfor bør efterlønspræmien hæves, så flere faglærte efterlønnere tilskyndes til at blive på arbejdsmarkedet.

7

Aktiv brug af lærlingeklausuler og fokus på bæredygtighed i kommende VE-udbud

Store pensions- og kapitalfonde står i kø for at investere i havvind, solcelleparker, vindmøller og ny grøn teknologi i Danmark. Som led i statens kommende udbud af nye energiprojekter bør der stilles krav om, at investorerne bidrager til udviklingen og moderniseringen af erhvervsuddannelserne ved aktiv brug af lærlingeklausuler.

Dertil skal der sættes skrappe krav til udviklingen af arbejdsmiljøstandarder og overholdelse af overenskomster i de nye udbud.

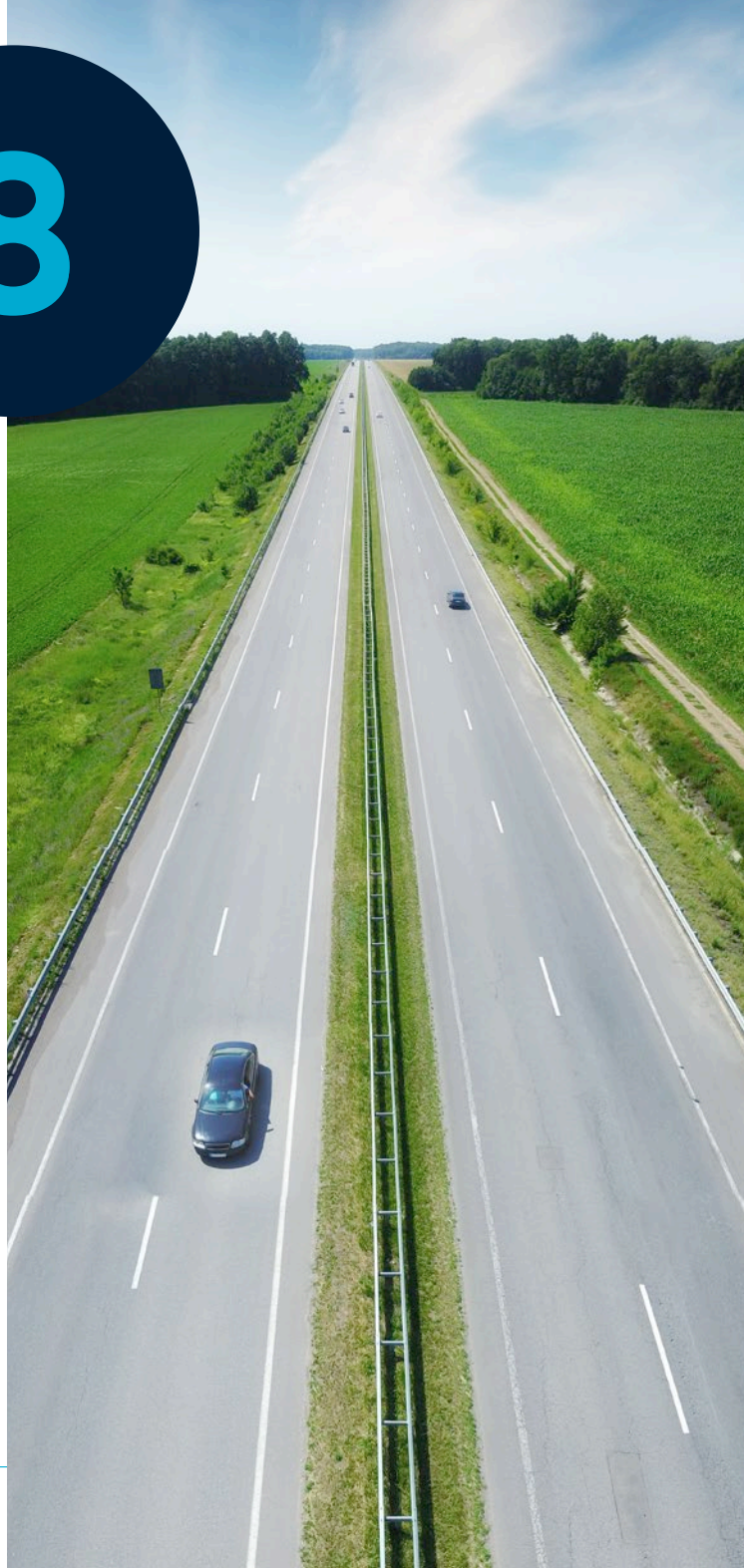
Endelig bør der fokuseres på bæredygtighed og sociale forhold som centrale kriterier i de nye VE-udbud. Fx bør det sikres, at bl.a. stålelementer (fx vindtårne) og solcelleanlæg produceres og transporteres mest bæredygtigt og med mindst mulig CO₂-udledning på tværs af hele værdikæden. Et vigtigt element bliver også udarbejdelsen af livscyklusanalyser og formidling om CO₂-aftryk til medarbejderne.

8

Udskydelse af projekter i Infrastrukturplan 2035

De store infrastrukturprojekter vil i de kommende år lægge beslag på mange af de samme medarbejdere, som er nødvendige for at bygge den grønne omstilling.

Dansk Metal opfordrer derfor politikerne til at genbesøge Infrastrukturplan 2035 med henblik på at udsætte udvalgte projekter i en kortere årrække. På den måde kan vi frigive arbejdskraft til den grønne omstilling. Det bør være en politisk prioritering at afgøre hvilke projekter, der kan udskydes. Man kan med fordel tage udgangspunkt i nye beregninger for trafiktal, projekternes samlede CO₂-aftryk og de generelt store prisstigninger inden for bygge- og anlæg.

9

Opgør med skævheder i uddannelsessektoren

Hvis vi vil have flere faglærte, må vi uddanne flere faglærte. Og vi bliver nødt til at tage et opgør med de strukturer, der forhindrer det, som fx en akademiseret folkeskole, for mange der vælger en gymnasial uddannelse og for mange ledige akademikere. Det er et langt sejt træk, og der skal tages nogle upopulære, men nødvendige politiske beslutninger undervejs.

Derfor skal vi:

- ▶ gøre folkeskolen mere praksisrettet
- ▶ sikre mere og bedre erhvervspraktik for *alle* skoleelever i 8. og 9. klasse. Det skal ikke længere kun være forældrenes ansvar, at børn og unge møder forskellige erhverv og sektorer
- ▶ dimensionere optaget på det almene gymnasium, så vi sikrer, at 30 procent af en ungdomsårgang tager en erhvervsuddannelse.

